

YTTRANDE

2017-06-22

Socialnämnden

KSL/14/0057

Dnr 2017/183

Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

KSL har skickat ut ett förslag på ny överenskommelse på remiss till kommunstyrelserna i alla länets kommuner. KSL vill genom remissen få svar på bland annat följande frågor:

1. Är kommunen principiellt intresserad av/ ser behov av en överenskommelse mellan kommunerna avseende flytt till särskilt boende i annan kommun?
2. Har kommunen andra synpunkter/förslag rörande överenskommelsen/samverkan om särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län?

Bakgrund

KSL stämde av med kommunerna i länet under våren 2016 hur man ser på ett nytt förslag på överenskommelse gällande samverkan om äldres flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län. Järfälla kommun bedömde att de inte kunde stödja förslaget eftersom det inte var tydligt nog vilka konsekvenser det blir om den skulle träda i kraft. Sammanfattningsvis problematiserades inte väsentliga områden som rör ansvarsfördelning och kostnadsansvar mellan kommunerna.

Tidigare överenskommelse

Under 2002-2013 fanns en liknande överenskommelse i länet om bibehållet ansvar för utflyttningskommunen vid flytt till särskilt boende. Järfälla kommun sade upp länsöverenskommelsen i oktober 2011. Socialnämndens bedömning var att överenskommelsen hade spelat ut sin roll och att socialtjänstlagens 2 kap. 3 § ger fullt stöd och tydlighet kring vad som gäller när den enskilde vill ansöka om särskilt boende i annan kommun.

En annan svårighet var att en del kommuner inte deltog eller att det varierade när och hur mycket överenskommelsen användes. Många kommuner hänvisade till socialtjänstlagen 2 kapitlet 8 § när det gäller de egna kommuninvånarna. Konsekvensen för

Järfälla kommuns deltagande i överenskommelsen blev därmed att man bekostade boendeplatser som annars skulle bekostas av den mottagande kommunen.

KSL:s uppföljning och utredning visade att majoriteten av de andra kommunerna och stadsdelarna hade samma erfarenheter av överenskommelsen. Utredningen visade också på förändrade förutsättningar sedan överenskommelsen tecknats, bland annat:

- Införandet av lagen om valfrihet (LOV) som har medfört att sökande till särskilt boende i annan kommun inte har en garanterad rätt att ta del av valfrihetssystemet om detta tillämpas i den nya kommunen, utan blir erbjuden en plats där sådan finns ledig.
- Ett av målen med överenskommelsen var att öka incitament att skapa fler platser på särskilda boenden, vilket inte verkade ha fått förväntad effekt.

Synpunkter

Som Järfälla kommun tidigare har gjort gällande får det inte vara några oklarheter kring ansvarsfördelning och kostnadsansvar kommunerna emellan. I det förslag som KSL nu har lagt fram, har flera delar tydliggjorts som var oklara 2016. Synpunkter/förslag rörande överenskommelsen presenteras nedan, under aktuella rubriker.

Ansvarsfördelning

Förslaget på överenskommelse innebär att utflyttningskommunen ska bibehålla ett långsiktigt ansvar för den enskilde som flyttar till annan kommun i länet. Detta har nu stärkts upp ytterligare då kommunerna förbinder sig att genom överenskommelsen inte kunna begära överflyttning från utflyttningskommunen till inflyttningskommunen.

I förslaget ses dock att ansvaret för vården och omsorgen ligger hos inflyttningskommunen. Det avser krav och villkor för kvalitet och innehåll i boendet, verksamhetsuppföljning samt ansvar för avvikelshantering. Utflyttningskommunen har fortsatt ansvar för myndighetsutövning samt uppföljning av individuella beslut.

Även om ansvarsfrågorna har klarlagts på detta sätt, finns det risk att svårigheter kan uppstå när överenskommelsen ska tillämpas i praktiken. Huvudfrågan är vilken nämnd som är ytterst ansvarig, till exempel i ärenden som rör Lex Sarah eller Lex Maria. Åligger det yttersta ansvaret nämnden i inflyttnings- eller utflyttningskommunen? Kopplat till detta måste ansvarsfrågan om den medicinska ansvariga sjuksköterskan uppmärksammas. Det medicinska ansvaret följer den nämnd som är ansvarig.

Områden som det kan uppstå oklarheter kring:

- Individuppföljning. Denna uppföljning handlar inte enbart om att följa upp om individens behov är tillgodosedda. Det ingår också att följa upp individens upplevelse av innehåll och kvalitet på insatsen. Här uppkommer frågan hur kommunerna ska hantera en situation där en brukare inte är nöjd? Utgångspunkten ska vara inflyttningskommunens krav. Frågan är då hur mycket insyn utflyttningskommunen behöver ha kring dessa krav för att

kunna följa upp på bästa sätt. Olika tolkningar kan uppstå när kommunernas krav skiljer sig åt.

- Avvikelser. Inflyttningskommunen ska informera utflyttningskommunen om avvikelser. Hur ska detta ske i praktiken? Följdfrågan blir vilket ansvar utflyttningskommunen kommer att ha att följa upp dessa avvikelser.

Ersättningar och avgifter

Utflyttningskommunen ska debitera den enskilde avgift enligt utflyttningskommunens regler. I förslaget ses dock ett undantag. Om inflyttningskommunen tillämpar nivågraderad ersättning behöver nivåbedömning ske i samråd med inflyttningskommunen, så att den blir gjord enligt inflyttningskommunens regler. Detta undantag kan leda till ytterligare administration och olika tolkningar kommunerna emellan.

Lagen om valfrihet (LOV)

Oavsett att många delar har tydliggjorts kring hur valfrihet enligt LOV i särskilt boende ska tillämpas, kommer vi inte ifrån att svårigheter ändå kan uppstå på grund av att kommunerna har olika omfattning av valfrihet. Järfälla kommun har inte LOV. Socialnämndens ambition är att alla Järfällabor ska erbjudas plats i Järfälla. Senast Järfälla kommun köpte en extern permanent boendeplats var 16-11-10, på ett så kallat profilboende.

I förslaget är avsnittet om LOV uppdelat på platser som omfattas av överenskommelsen och platser som inte gör det. För att kommunerna ska kunna hantera dessa undantag krävs att man måste sätta sig in i den andra kommunens valfrihetssystem och ha kännedom om hur verksamheterna är upphandlade.

Platser som inte omfattas är bland annat boenden för specifika behov. Det är framförallt här svårigheterna finns för många kommuner att hitta platser. Ett förslag för bättre samverkan mellan kommunerna i Stockholms län, är att man skulle hitta former för att gå ihop kring boenden för specifika behov.

Ekonomiska konsekvenser

Det är oklart vilka ekonomiska konsekvenser förslaget medför utflyttnings- och inflyttningskommunen. Det är svårt att få en bild om ny överenskommelse kan balansera brist/överskott på platser. Likaså är det svårt att se om överenskommelsen ska kunna bidra till att platserna används rationellt. Det krävs att samtliga kommuner anstränger sig för att använda överenskommelsen i första hand.

Slutsatser

Syftet med en överenskommelse är att den ska bidra till ökad samverkan och valfrihet kring särskilt boende för äldre. Idén är bra men socialnämnden i Järfälla kommun avböjer i slutändan förslaget om en ny överenskommelse med hänvisning till de synpunkter och förslag som har redovisats.

Sammanfattningsvis råder det fortfarande oklarheter kring ansvarsfördelning mellan inflyttnings- och utflyttningskommunen. Det finns också många undantag i över-

enskommelsen som ska hanteras. Risken är därmed att överenskommelsen blir svårtolkad.

Överenskommelsen bygger på att alla kommuner är med. Erfarenheter utav den tidigare överenskommelsen visade att kommunerna använde den i olika omfattning. Den bygger också på att kommunen måste ha en överkapacitet av boendeplatser, något som inte existerar idag.

Slutsatsen är att socialtjänstlagens 2 kap. 3 § ger fullt stöd och tydlighet kring vad som gäller när den enskilde vill ansöka om särskilt boende i annan kommun. Socialnämnden gör bedömningen att det inte finns behov av en ny överenskommelse och att denna inte är relevant för Järfälla kommun.

Arnfinn Kleveland
Tf. Socialdirektör

Jan Hellström
Tf. Avdelningschef Äldreomsorg och funktionshinder